

özdoğrular
serbest muhasebeci mali müşavirlik ltd.şti.
"Chartered Accountants & Auditors Ltd."

DIN EN ISO 9001:2000
01 100 042822

100 soruda Ar-Ge Teşvikleri 2011

özdoğrular
serbest muhasebeci mali müşavirlik ltd.şti.
"Chartered Accountants & Auditors Ltd."

Sunuş

Globalizasyon, işbirliği, ortak ekonomi, ortak savunma... Dünya'nın önde gelen ülkeleri ile bu hususlarda paylaşımda bulunmak ve/veya rekabet etmek isteyen ülkelerin teknolojik gelişmelere paralel yenilikçi, yaratıcı ve yararlı çalışmalar içerisinde olmaları gerektiği şüphesizdir. Günümüzde uluslararası piyasalarda rekabet gücünü artırmak isteyen ülkeler yenilik kapasitesi ve bilgi yaratmada öne çıkan ülkelerdir. Dünya ekonomisine entegre olmayı amaçlayan ülkeler, yeniliği uzun vadede rekabet gücü için bir anahtar olarak kabul etmektedirler. Yenilik yapmanın temelinde de Ar-Ge faaliyetleri yer almaktadır.

Uluslararası istatistikler değerlendirildiğinde, Ar-Ge yoğunluğu yüksek olan, Ar-Ge harcamalarına bütçeden ve GSYİH'den en çok pay ayıran ülkelerin refah düzeylerinin ve rekabet güçlerinin diğer ülkelere kıyasla daha ileride olduğu görülmektedir.

Son yıllarda ülkemizin ekonomik kalkınma hedefine paralel olarak uluslararası alanda rekabet gücünü artırmaya yönelik birçok düzenleme hayata geçirilmiştir. Getirilen düzenlemeler özellikle teknoloji ve gelişmişlik seviyemizi güçlendirmeye yönelik olarak Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) yatırımlarını ve insan kaynağını, diğer bir deyişle bilim adamı ve araştırmacı kaynağı yatırımlarını teşvik amaçlı olarak oluşturulmuştur.

Bu düzenlemelerin ilki 2001 yılında yürürlüğe giren 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'dur. Bununla birlikte 2004 yılında Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen Ar-Ge İndirimi müessesesinin ardından, 28.02.2008 tarihinde kabul edilerek 01.04.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile Ar-Ge faaliyeti gerçekleştiren ve gerçekleştirecek olan mükelleflere pek çok indirim, istisna, destek ve teşvik sağlanması amaçlanmıştır.

"100 Soruda Ar-Ge Teşvikleri 2011" adlı çalışmamız bu düzenlemelerde yer alan teşvik unsurları hakkında genel bilgi vermek ve temel esaslar çerçevesinde oluşabilecek muhtemel sorulara cevap vermek amacıyla hazırlanmıştır.

Saygılarımızla,

Ernst & Young Türkiye

I. Ar-Ge teşvikleri ile ilgili mevzuat

1. Ar-Ge teşvikleri hangi mevzuatta yer almaktadır?

- 4691 sayılı "Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu",
- 5520 sayılı "Kurumlar Vergisi Kanunu"
- 5746 sayılı "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun"

ile araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinde bulunan mükelleflerin çeşitli yükümlülüklerine ilişkin olarak teşvik ve destekler sağlanmıştır.

2. "Ar-Ge, yenilik ve yazılım faaliyetleri" nasıl tanımlanmaktadır?

Yer verilen kavramlar her Kanun'da farklı tanımlanmış olsa da en geniş kapsamda tanımlamalar aşağıdaki şekilde yapılabilecektir.

Ar-Ge: Araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları, çevre uyumlu ürün tasarımı veya yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlayan, bilimsel ve teknolojik bir belirsizliğe odaklanan, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetleri kapsayan çalışmalardır.

Yenilik: Sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap verebilen, mevcut pazarlara başarıyla sunulabilecek ya da yeni pazarlar yaratabilecek; yeni bir ürün, mal, hizmet, uygulama, yöntem veya iş modeli fikri ile oluşturulan süreçleri ve süreçlerin neticeleridir.

Yazılım: Bir bilgisayar, iletişim cihazı veya bilgi teknolojilerine dayalı bir diğer cihazın çalışmasını ve kendisine verilen verilerle ilgili gereken işlemleri yapmasını sağlayan komutlar dizisinin veya programların ve bunların kod listesini, işletim ve kullanım kılavuzlarını da içeren belgelerin belli bir sistematik içinde, tasarlama, geliştirme şeklindeki ürün ve hizmetlerin tümü ile bu ürün ya da mal ve hizmetlerin lisanslama, kiralama ve tüm hakları ile devretme gibi teslim şekillerinin tümünü ifade eder.

II. 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında Ar-Ge teşvikleri

3. 4691 Sayılı Kanun'un amacı nedir?

Söz konusu Kanun ile üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlanarak, ülke sanayisinin uluslararası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması maksadıyla;

- Teknolojik bilgi üretmek,
- Üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirmek,
- Ürün kalitesini veya standardını yükseltmek,
- Verimliliği artırmak,
- Üretim maliyetlerini düşürmek,
- Teknolojik bilgiyi ticarileştirmek,
- Teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği desteklemek,
- Küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunu sağlamak,
- Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun kararları da dikkate alınarak teknoloji yoğun alanlarda yatırım olanakları yaratmak,
- Araştırmacı ve vasıflı kişilere iş imkânı yaratmak,
- Teknoloji transferine yardımcı olmak,
- Yüksek/ileri teknoloji sağlayacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak teknolojik alt yapıyı sağlamak,

amaçlanmıştır.

4. 4691 Sayılı Kanun'un kapsamı nedir?

Anılan Kanun, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin kuruluşunu, işleyişini, yönetim ve denetimini ve bunlarla ilgili kişi ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

5. 4691 Sayılı Kanun ile sağlanan istisna ve destekler nelerdir?

4691 Sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan mükelleflere kurumlar vergisi, gelir vergisi, damga vergisi ve katma değer vergisi istisnası ile sigorta primi desteği sağlanmıştır.

6. Kanun'un yürürlük tarihi ve son uygulama tarihi nedir?

Söz konusu Kanun 06.07.2001 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, bu Kanun ile mükelleflere sağlanan vergisel teşvikler 31.12.2013 tarihine kadar geçerlidir. Diğer taraftan 12.03.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6170 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4691 sayılı Kanun kapsamında sağlanan teşviklerin son uygulama tarihi 31.12.2023 olarak belirlenmiştir.

7. "Girişimci", "Kurucu heyet", "Yönetici şirket", "Ar-Ge Personeli", "Araştırmacı", "Destek Personeli", "Kuluçka Merkezi", "Teknoloji Transfer Ofisi" ve "Teknolojik Ürün" kavramları neyi ifade etmektedir?

4691 Sayılı Kanun uyarınca,

Girişimci: Bölgedeki hizmet ve imkânlardan yararlanmak isteyen veya yararlanmakta olan gerçek ve tüzel kişileri,

Kurucu heyet: Bölgenin içinde veya bulunduğu ilde yer alan en az bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da kamu Ar-Ge merkez veya enstitüsü ve diğer kuruluş temsilcilerinden oluşan, Bölge yönetici şirketi kuruluşuna kadar geçen süreçte ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde Bölgenin kurulması ile ilgili tüm iş ve işlemlerden sorumlu heyeti,

Yönetici şirket: Bu Kanun'a uygun ve anonim şirket olarak kurulan, Bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu şirketi,

Ar-Ge Personeli: Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı, yazılımcı ve teknisyenleri,

Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleriyle yenilik tanımı kapsamındaki projelerde yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ile ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde yer alan en az lisans mezunu uzmanları,

Destek Personeli: Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, teknik eleman, laborant, sekreter, işçi ve benzeri personeli,

Kuluçka Merkezi (İnkübatör): Özellikle genç ve yeni işletmeleri geliştirmek amacıyla; girişimci firmalara ofis hizmetleri, ekipman desteği, yönetim desteği, mali kaynaklara erişim, kritik iş ve teknik destek hizmetlerinin bir çatı altında tek elden sağlandığı yapıları,

Teknoloji Transfer Ofisi (TTO): Teknoloji geliştiricisi Ar-Ge kurum ve kuruluşları ile teknoloji kullanıcısı sanayi şirketleri veya diğer teknoloji ya da Ar-Ge kurum ve kuruluşları arasında bilgilendirme, koordinasyon, araştırmayı yönlendirme, yeni Ar-Ge şirketlerinin oluşturulmasını teşvik etme, işbirliği geliştirme, fikri mülkiyet haklarının korunması, pazarlanması, satılması, fikri mülkiyetin satışından elde edilen gelirlerin yönetilmesi konularında faaliyet gösteren yapıyı,

Teknolojik Ürün: Toplumsal ihtiyaçları karşılamak ve yaşam standardını yükseltmek amacıyla nitelikli işgücü tarafından bilimsel bilgi ve teknolojik araştırmalar kullanılarak ortaya çıkarılan, var olandan belirgin bir şekilde farklılık gösteren, katma değeri ve rekabet edebilirliği yüksek ürünü ifade eder.

8. Teknoloji geliştirme bölgesi nedir?

4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'na göre teknoloji geliştirme bölgesi yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsünün olanaklarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/geliştirdikleri, teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda buldukları, aynı üniversite, yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkı ifade eder.

9. Gelir ve kurumlar vergisi teşvikinin kapsamı nedir?

Mükelleflerin münhasıran, teknoloji geliştirme bölgelerinde gerçekleştirdikleri yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Bölgede faaliyette bulunan mükelleflerin, bölge dışında gerçekleştirdikleri faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar, yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde edilmiş olsa dahi, istisnadan yararlanamaz.

Bir faaliyetin istisna kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda Kanun'da yer alan "Ar-Ge" ve "Yazılım" ifadelerine ilişkin tanımlar esas alınacaktır.

İşletmeler, Bölgede başlatıp sonuçlandırdıkları AR-GE projeleri sonucu elde ettikleri teknolojik ürünün üretilmesi için gerekli yatırımı, yönetici şirketin uygun bulması ve Bakanlığın izin vermesi şartıyla Bölge içerisinde yapabilirler. Söz konusu yatırıma konu olan teknolojik ürünün üretim izin belgeleri, ilgili kurum ve kuruluş tarafından Bakanlık görüşü alınarak, öncelikle verilir. Bu yatırımlar nedeniyle Bölgede çalışan personel ve bu yatırımlarından elde edilecek kazançlar Bölge dışında faaliyet gösteren işletmelerin ve bunların personelinin tabi olduğu esaslara göre vergilendirilir.

10. Olağan ve olağandışı faaliyet gelirlerinin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün mü?

Bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin esas faaliyetleri dışında ancak, normal ticari işlemleri kapsamında elde edecekleri gelirleri ile olağandışı gelirlerinin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu kapsamda nakitlerin değerlendirilmesi sonucu oluşan faiz gelirleri, yabancı para cinsinden aktifler dolayısıyla oluşan kur farkları, iktisadi kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan gelirler istisna kapsamında değerlendirilmez. Bununla birlikte, Ar-Ge ve yazılım faaliyetlerine bağlı olarak bölge dışında gerçekleştirilen kurulum, test çalışmaları, onarım, eğitim, teknik hizmet ve danışmanlık gibi hizmetlerden sağlanan kazançların istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

11. Mükelleflerin teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyete geçmeden önce başladıkları projelerin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün mü?

Mükelleflerin bölgede faaliyete geçtikleri tarih itibarıyla tamamlamış oldukları yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı projelerden elde edecekleri kazançların istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Diğer taraftan, mükelleflerin bölgede faaliyete geçmeden önce başlayıp, bölgede faaliyete geçtikten sonrada devam ettirdikleri yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı projelerden sağladıkları kazancın ancak, projenin bölgede gerçekleştirilen kısmına ilişkin kazanç kısmı istisnadan yararlanabilecektir.

12. Müşterek genel giderler ile amortismanların dağıtımı ne şekilde yapılmaktadır?

İstisna kapsamına giren faaliyetler ile bu kapsama girmeyen işlerin birlikte yapılması halinde, müşterek genel giderlerin bu faaliyetler ile ilgili olarak cari yılda oluşan maliyetlerin birbirine oranı esas alınarak dağıtılması gerekir.

Mükelleflerin istisna kapsamına giren ve girmeyen faaliyetlerinde müştereken kullandığı tesisat, makine ve ulaştırma vasıtalarının amortismanlarının ise bunların her bir işte kullanıldıkları gün sayısına göre dağıtımının yapılması gerekmektedir.

13. Kurumlar vergisi istisnasından yararlandırılacak kazanç tutarı nasıl tespit edilecektir?

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile sağlanan istisna bir kazanç istisnasıdır. Dolayısıyla, istisna tutar, istisna kapsamında olan projeler ile ilgili olarak elde edilen hasıllardan proje maliyetinin düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

14. Pazarlama faaliyetlerine isabet eden kazançların kurumlar vergisi istisnasından yararlandırılabilmesi mümkün mü?

Teknoloji geliştirme bölgelerinde Ar-Ge ve yazılım faaliyetinde bulunan şirketlerin bu faaliyetler sonucu buldukları ürünleri kendilerinin seri üretime tabi tutarak pazarlamaları halinde elde edilen kazancın yalnızca lisans, patent gibi gayri maddi haklara isabet eden kısmı istisnadan yararlandırılabilir. Dolayısıyla, ürünlerin/hizmetlerin satış fiyatı ve maliyetleri içerisinde yer alan tüm unsurların transfer fiyatlandırması esaslarına göre ayrıştırılması ve istisna kazancın bu şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Üretim ve pazarlama organizasyonu nedeniyle doğan kazancın diğer kısmı ise istisna kapsamında değerlendirilmeyecektir.

15. İstisna kapsamında değerlendirilebilecek diğer faaliyetler nelerdir?

Lisans, patent gibi gayri maddi haklara bağlanmamış olmakla birlikte uyarılama, yerleştirme, geliştirme, revizyon, ek yazılım gibi faaliyetlerden elde edilen kazançlar istisna kapsamında değerlendirilebilecektir.

16. Muhasebe kayıtları nasıl tutulacaktır?

İstisnadan yararlanacak kazancın tespiti açısından, mükelleflerin istisna kapsamına giren üretim faaliyetlerine ilişkin kazançlar ile istisna kapsamında değerlendirilmeyecek

faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarının ayırımını yapabilecek şekilde muhasebe kayıtlarını tutmaları gerekmektedir.

İstisna kazancın tutarı ile gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespiti açısından, istisna kapsamında olan faaliyetler ile diğer faaliyetlere ilişkin hasılat, maliyet ve gider unsurlarının ayrı ayrı izlenmesi gerekmektedir.

17. Bölgelerde faaliyet gösteren şubelerin ayrı defter tutması ve belge bastırması zorunlu mudur?

Merkezi bölge dışında olan şubeler için ayrı defter tutulması ve ayrı belge bastırılması mecburi değildir. Diğer taraftan, istisnanın uygulanabilmesi için kayıt sisteminin merkez ve şube faaliyetlerinin ayrı ayrı izlenmesini, merkez ve şubeye atfedilecek gelir ve giderlerin birbiri ile karıştırılmamasını temin edecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla, ayrı defter tutulması ve belge bastırılması da mümkün bulunmaktadır.

18. İstisna kazanç beyannamede hangi satırda gösterilmelidir?

İstisna kapsamındaki kazançlar kurumlar vergisi beyannamesinin "e; Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisnalar"e; bölümünde yer alan "e; Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Elde Edilen Kazançlar"e; satırında gösterilir.

19. Proje zararları diğer faaliyetlerden elde edilen kazançtan indirilebilir mi?

Kazancı istisna kapsamında olan projelerin zararları sonuçlanması halinde bu zararların diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlardan indirilmesi mümkün değildir. Söz konusu zarar tutarı kurum kazancının tespitinde matraha ilave kalem olarak dikkate alınmalıdır.

20. İstisnanın geçici vergi dönemleri itibarıyla uygulanabilmesi mümkün müdür?

İstisna uygulamasına ilişkin olarak yıllık vergilendirme dönemi esas alınarak yapılan açıklamalar, mükelleflerin geçici vergi dönemleri itibarıyla hesaplayacakları kazancın tespiti açısından da geçerlidir.

21. Bölgede yürütülen projelere ilişkin dışardan sağlanan hibe ve destekler kazancın tespitinde ne şekilde dikkate alınacaktır?

Bölgede faaliyet gösteren mükelleflere geri ödeme koşuluyla sermaye desteği olarak sağlanan yardımlar borç mahiyetinde olduğundan ticari kazancın tespitinde dikkate alınmamaktadır. Diğer taraftan, bölgede faaliyet gösteren mükelleflere istisnadan yararlanan Ar-Ge projelerine ilişkin olarak TÜBİTAK vb. kurumlar tarafından hibe şeklinde sağlanan destek tutarları ile diğer kurumların bu mahiyetteki bağış ve yardımları kurum kazancına dahil edilecek ve istisnadan yararlandırılacaktır.

22. Yönetici şirketler istisnadan yararlanabilir mi?

Yönetici şirketlerin 4691 Sayılı Kanun uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançları kurumlar vergisinden istisnadır. Yönetici şirketlerin istisna edilen kazançları, 4691 Sayılı

Kanun kapsamında bölgenin kurulmasına, yönetilmesine ve işletilmesine ilişkin faaliyetlerden kaynaklanan kazançlardır.

23. Ücretlere ilişkin gelir vergisi teşvikinin kapsamı nedir?

Bölgede çalıştırılan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri gelir vergisinden istisnadır.

Bu nitelikleri haiz olsalar dahi, bir personelin araştırma, yazılım ve Ar-Ge çalışmaları dışında kalan görevleri dolayısıyla ödenen ücretlerin istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Ancak, bölgede bulunan ve Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, teknik eleman, laborant, sekreter, işçi ve benzeri personelin ücretlerinin (destek personeli), söz konusu personel sayısının Ar-Ge personeli sayısının yüzde onunu aşmaması şartı ile gelir vergisinden müstesna tutulabilmesi mümkündür.

24. Personelin bölge dışı çalışmaları karşılığında elde ettiği ücretler için gelir vergisi istisnası uygulanması mümkün müdür?

Bölgelerde yer alan girişimcilerin yürüttükleri AR-GE projesi kapsamında çalışan AR-GE personelinin, Bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak yönetici şirketin onayı ile Bölge dışında geçirmesi gereken süreye ait ücretlerinin bir kısmı gelir vergisi kapsamı dışında tutulur. Kapsam dışında tutulacak ücret miktarı, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Bölgede geliştirilen projelerin pazarlanması amaçlı olarak bölge dışında çalışılan sürelerin istisna kapsamına dahil edilmesi mümkün değildir.

25. Hafta tatili, yıllık ücretli izin ve ek ödemelerin istisnadan yararlandırılması mümkün müdür?

Bölgede çalıştırılan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin kanuni izin süreleri içerisinde hak kazandıkları ücretlerin de istisnaya konu edilmesi mümkündür.

Mükelleflerce, anılan personele çeşitli adlarla yapılan ve ücret olarak değerlendirilecek ödemeler de (prim, ikramiye vb.) istisna kapsamında olacaktır.

26. Damga vergisi teşvikinin kapsamı nedir?

Bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri damga vergisinden istisna olup, damga vergisine tabi diğer kağıtlar için istisna uygulaması öngörülmemiştir.

Öte yandan Yönetici Şirketin, bu kanunun uygulanması ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlarda ve yapılan işlemlerde damga vergisi ve harç muafiyeti bulunmaktadır.

27. Ücretlere ilişkin istisnanın uygulanmasında yönetici şirketin sorumluluğu var mıdır?

Yönetici şirket, ücreti gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilerin bölgede fiilen çalışıp çalışmadığını denetler. Bölge dışında geçirilen sürenin Bölgede yürütülen görevle ilgili olmadığı tespit edilmesi halinde, ziyaa uğratılan vergi ve buna ilişkin cezalardan ilgili işletme sorumludur.

28. Sigorta primi desteğinden yararlanılmasına ilişkin şartlar nelerdir?

4691 Sayılı Kanun kapsamında ücreti gelir vergisinden istisna tutulmuş fiilen çalışan personelin gelir vergisi istisnasının uygulandığı sürece, gelir vergisinden istisna tutulan ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

29. Katma değer vergisi istisnasının kapsamı nedir?

KDV Kanunu'nun geçici 20. maddesi uyarınca, 4691 Sayılı Kanun'a göre teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden müstesnadır.

30. İstisna işlemlere ilişkin yüklenilen KDV'lerin düzeltilmesi gerekir mi?

İstisna KDV Kanunu açısından kısmi istisna kapsamında olduğundan istisnaya konu işlemlerle ilgili yüklenilen katma değer vergilerinin mükelleflerin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesapladıkları katma değer vergisinden indirmeleri KDV Kanunu'nun 30/a maddesi uyarınca söz konusu değildir. Ancak, indirilemeyen katma değer vergisi işin mahiyetine göre gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınabilecektir.

31. Kanun hükümlerine göre bildirim ve beyan yükümlülüğünün kapsamı nedir?

19.06.2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nin 37. Maddesinde, yönetici şirketin kuruluşunun Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilanından sonra Maliye Bakanlığı'na başvuruda bulunacağı; bölgede yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarının gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilebilmesi için Maliye Bakanlığı'na müracaat edecekleri, bu müracaata bölgede faaliyette bulunulduğunu gösteren yönetici şirketten alınan bir belgenin ekleneceği; girişimcilerin, istihdam ettikleri tüm araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge projelerindeki personelin listesini, görev tanımlarını, nitelik ve çalışma sürelerini yönetici şirkete onaylattıktan sonra aylık olarak Maliye Bakanlığı'na bildirecekleri ifade edilmiştir.

Söz konusu yönetmelikte başvuru, müracaat ve bildirimlerin yapılacağı yer Maliye Bakanlığı olarak belirtilmekle birlikte, bu bildirimler bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairesine yapılacaktır. Ayrıca bir örneğinin de muhtasar beyanname yönünden bağlı olunan vergi dairesine bildirilmesi gerekmektedir. Vergi dairelerince mükelleflere istisna uygulamasına ilişkin olarak herhangi bir belge verilmesi söz konusu değildir.

III. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında Ar-Ge indirimi

32. 5520 Sayılı Kanun ile Ar-Ge faaliyetlerine yönelik yapılan düzenlemenin amacı nedir?

Kanun'da yer verilen düzenleme ile işletmelerin gerçekleştirdikleri Ar-Ge harcamalarının belli bir yüzdesinin kurum kazancından indirilebilmesi imkanı yaratılarak kurumlar vergisi yükünün azaltılması yoluyla oluşan kaynağın Ar-Ge faaliyetlerine yönlendirilmesi hedeflenmektedir.

33. Ar-Ge indirimi uygulaması ne şekilde gerçekleştirilmektedir?

Kurumların bünyelerinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamalarının % 100'ü "Ar-Ge indirimi" olarak kurumlar vergisi matrahından indirilmektedir.

34. Ar-Ge indirimi beyannamede hangi satırda gösterilmelidir?

Bu indirim kurumlar vergisi beyannamesinin "e;Kazancın Bulunması Halinde İndirilecek İstisna ve İndirimler"e; bölümünde yer alan "e;Ar-Ge İndirimi"e; satırında gösterilir.

35. Yeterli kazancın olmaması durumunda Ar-Ge indirimi sonraki dönemlere devredilebilir mi?

İlgili dönemde kazancın yetersizliği nedeniyle indirim konusu yapılamayan Ar-Ge indirimi, sonraki hesap dönemlerine devreder. Bu devir için herhangi bir süre sınırlaması söz konusu olmadığından indirim için yeterli kazancın olduğu ilk dönemde indirim hakkında yararlanılabilir. Ancak devreden tutarın herhangi bir şekilde artırılması (yeniden değerlendirme veya ÜFE oranında) mümkün değildir.

36. Kurum kazancının yeterli olmasına karşılık indirilmeyen Ar-Ge indirim tutarı sonraki dönemlerde indirilebilir mi?

Hesaplanan Ar-Ge indirimi tutarları sadece harcamanın ilgili olduğu döneme ilişkin kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilir. Yeterli kurum kazancı olmasına rağmen indirilmeyen Ar-Ge indirim tutarlarının sonraki yıllarda indirimi mümkün değildir.

37. İndirimden geçici vergi dönemleri itibarıyla yararlanılabilmesi mümkün müdür?

Mükelleflerin geçici vergi dönemleri itibarıyla yaptıkları harcamalar üzerinden hesaplanan Ar-Ge indiriminin ilgili dönem geçici vergi beyannamesinde kazançtan indirilebilmesi mümkündür.

38. Hangi faaliyetler Ar-Ge faaliyeti olarak kabul edilmektedir?

- Bilimsel ve teknolojik alanlardaki belirsizlikleri gidermek ve bunları aydınlatmak amacıyla, bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni teknik bilgilerin elde edilmesi,

- Yeni yöntemlerle yeni ürünler, madde ve malzemeler, araçlar, gereçler, işlemler, sistemler geliştirilmesi, tasarım ve çizim çalışmaları ile yeni teknikler ve prototipler üretilmesi,
- Yeni ve özgün tasarıma dayanan yazılım faaliyetleri,
- Yeni üretim yöntem, süreç ve işlemlerinin araştırılması veya geliştirilmesi,
- Bir ürünün maliyetini düşürücü, kalite, standart veya performansını yükseltici yeni tekniklerin /teknolojilerin araştırılması,
- Nihai ürünün oluşturulması aşamasında elde edilen ürünlerin kullanılabilirliğini ölçmek ve gerektiğinde değişiklik yapılmak üzere işletme içinde veya dışında test edilmesi.

39. Hangi faaliyetler Ar-Ge faaliyeti olarak kabul edilmez?

- Pazar araştırması ya da satış promosyonu,
- Kalite kontrol,
- Sosyal bilimlerdeki araştırmalar,
- Petrol, doğalgaz, maden rezervleri arama ve sondaj faaliyetleri,
- İcat edilmiş ya da mevcut geliştirilmiş süreçlerin kullanımı,
- Biçimsel değişiklikler (şekil, renk ve dekorasyon gibi estetik ve görsel açıdan yapılan değişiklikler),
- Bilimsel ve teknolojik yenilik doğurmayan rutin faaliyetler (rutin veri toplama, rutin analizler için kullanılan program, yazılım gibi üretilen prototiplerin rutin ayarlamaları),
- İlk kuruluş aşamasında kuruluş ve örgütlenmeyle ilgili araştırma giderleri,
- Proje sonucunda geliştirilen ürüne ilişkin fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik çalışmalar,
- Numune verilmek amacıyla prototiplerden kopyalar çıkarılıp dağıtılması ve reklam amaçlı tüketici testleri,
- Ar-Ge faaliyetleri sonucunda elde edilen çıktının daha sonraki aşamalara yönelik olarak ticari üretiminin planlanması ve seri üretim sürecinin oluşturulmasına ilişkin harcamalar.

40. Ar-Ge indiriminden yararlanabilmek için nereye başvurulması gerekir?

1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin hükümlerine uygun olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'na yapılan başvuru ile kurumlar vergisi indiriminden yararlanılmaya başlanması mümkündür.

41. Başvuru esnasında mükelleflerden istenilecek belgeler nelerdir?

Ar-Ge faaliyetiyle ilgili olarak, 1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin 1 numaralı ekinde yer alan formata uygun olarak hazırlanacak raporun, bir yazı ekinde iki nüsha olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'na elden veya posta yoluyla gönderilmesi gerekmektedir. Bu rapor Ar-Ge indiriminin uygulanmaya başlanacağı döneme ait geçici vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar gönderilmelidir.

42. Başvuru yapıldıktan sonraki aşamalar nelerdir?

Bakanlık, raporun genel değerlendirmesini yaptıktan sonra, projenin bilimsel olarak incelenerek münhasıran yeni bilgi ve teknoloji arayışına yönelik olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla, projeyi Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna (TÜBİTAK) ve/veya üniversiteler ile araştırma yapılan konuda uzmanlaşmış kuruluşlara intikal ettirecektir. Mükellefe, proje bütçesinin binde 3'ü oranında bir tutarı incelemeyi yapan kuruluşa ödemesi için bir yazı gönderilecek, ancak bu tutar 15.000 TL'yi aşmayacaktır.

Ar-Ge projesine ilişkin incelemeyi yapacak kuruluş, ihtiyaç duyması halinde ilave bilgi veya belgeleri de isteyerek, kendi uzmanları veya görevlendireceği başka kuruluşlara ait uzmanlar marifetiyle gerekli incelemeleri kısa sürede yaptıracaktır. Anılan tebliğin 2 numaralı ekinde yer alan formata göre düzenlenen değerlendirme raporunun bir örneği Gelir İdaresi Başkanlığı'na, bir örneği de başvuru sahibine gönderilir.

43. Başvuru tarihinden önce gerçekleştirilen Ar-Ge harcamaları Ar-Ge indirimi olarak dikkate alınabilir mi?

Çalışmalara başlanıp harcama yapılmakla birlikte projenin herhangi bir aşamasında başvuruda bulunulması ve uygun bulunması halinde, başvuru tarihinin içinde bulunduğu geçici vergilendirme döneminin başlangıcından itibaren yapılan Ar-Ge harcamaları Ar-Ge indiriminden yararlanabilecektir. Ar-Ge projesi bittikten sonra yapılan başvurular değerlendirmeye alınmaz.

44. Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvurulmadan Ar-Ge indiriminden yararlanılabilir mi?

Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kararlarına istinaden uygulanan Ar-Ge yardımına ilişkin mevzuat çerçevesinde TÜBİTAK tarafından daha önce incelemesi yapılmış olan projelerle ilgili olarak yeniden inceleme yapılmasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu kapsamda TÜBİTAK tarafından incelenerek desteklenmesi uygun bulunmuş Ar-Ge projesi bulunan mükelleflerin bu projeler hakkında ayrıca bir inceleme yapılması için Gelir İdaresi Başkanlığı'na müracaat etmelerine gerek yoktur.

45. TÜBİTAK desteği için müracaat yapılmış ancak onay süreci tamamlanmamış projelerin Ar-Ge indiriminden yararlandırılması mümkün müdür?

TÜBİTAK desteği için müracaat yapılmış ancak onay süreci tamamlanmamış projelerin Ar-Ge indiriminden yararlandırılması mümkündür.

46. Destek süresi dolan Ar-Ge projeleri için yeniden müracaat yapılmasına gerek var mıdır?

TÜBİTAK'tan projelerin Ar-Ge projesi olarak kabulü doğrultusunda desteklenen projelerin niteliğinde herhangi bir değişiklik olmaması koşuluyla destek döneminden sonra yapılacak harcamaların Ar-Ge indirimine konu edilebilmesi için Gelir İdaresi Başkanlığı'na ayrıca başvurulmasına gerek bulunmamaktadır.

47. Başvurusu yapılan projelerin Ar-Ge projesi olarak değerlendirilmemesinin sonuçları nelerdir?

TÜBİTAK ve/veya üniversiteler ile araştırma yapılan konuda uzmanlaşmış kuruluşlarca Ar-Ge projesi olarak değerlendirilmeyen projeler nedeniyle haksız yere indirim konusu yapılan tutarlar için vergi ziyai cezası ve gecikme faizi hesaplanacaktır.

48. Ar-Ge harcamaları kurum kayıtlarında ne şekilde izlenmelidir?

Kurumlar, hesap dönemi içerisinde gayri maddi hakka yönelik yaptıkları araştırma ve geliştirme harcamalarının tamamını aktifleştirmek zorundadırlar. Ancak, gayri maddi hakka yönelik olmayan ve Vergi Usul Kanunu hükümleri çerçevesinde aktifleştirilmesi gerekmeyen harcamalar doğrudan gider yazılabilecektir.

Proje sonucu ortaya bir gayri maddi hak çıkması halinde, aktifleştirilmesi gereken bu tutar, 5 yıl süreyle amortisman yoluyla itfa edilecektir. Amortisman uygulamasında mükelleflerin "hızlandırılmış amortisman" yöntemini tatbik edebilmeleri mümkündür.

Ancak projeden, daha sonraki yıllarda vazgeçilmesi veya projenin tamamlanmasına imkan kalmaması durumunda, kurumun Ar-Ge faaliyeti kapsamında yapmış olduğu ve önceki yıllarda aktifleştirilmiş olan tutarların doğrudan gider yazılabilmesi mümkündür.

49. Ar-Ge projelerine ilişkin diğer kurumlardan sağlanan hibe ve destekler ne şekilde dikkate alınır?

Geri ödeme koşuluyla sermaye desteği olarak sağlanan destekler borç mahiyetinde olduğundan ticari kazancın tespitinde dikkate alınmamaktadır.

Diğer taraftan, hibe şeklinde sağlanan destek tutarları ile diğer kurumlardan bu mahiyette sağlanacak her türlü destek tutarları ticari kazancın bir unsuru olarak kazanca dahil edilecektir. Maliyetleri bu tür desteklerle karşılanan Ar-Ge harcamaları da Ar-Ge indiriminin hesabında dikkate alınacaktır. Özetle, hibe tutarları gelir olarak kaydedilecek, bu hibelerle karşılanan harcamalar ise Ar-Ge indirimi hesaplamasına dahil edilecektir.

50. Ar-Ge projesi ne zaman son bulur?

Ar-Ge faaliyeti, esas itibarıyla denemelerin son bulduğu, ilk üretimin yapıldığı aşamada sona erer. Ar-Ge projesi neticesinde elde edilen ürünün pazarlanabilir aşamaya geldiği andan itibaren Ar-Ge projesi bitmiş sayılır. Bu tarihten sonra yapılan harcamalar Ar-Ge harcaması kapsamında değerlendirilmez. Ancak, tamamlanan bir proje sonucunda elde edilen ürünün geliştirilmesi amacıyla yapılacak çalışmalar, yeni Ar-Ge projesi olarak değerlendirilir.

51. Henüz tamamlanmamış bir Ar-Ge projesinin, başka bir kuruma satılması durumunda uygulama nasıl olacaktır?

Öncesinde aktifleştirilmiş olan Ar-Ge harcamaları kazanç tutarının tespitinde maliyet unsuru olarak dikkate alınacaktır.

Ar-Ge indirimini uygulamasında, henüz tamamlanmamış bir Ar-Ge projesinin başka bir kuruma satılması durumunda, Ar-Ge projesini devralan kurumun bu projeye ilişkin olarak ilave yaptığı harcamalar Ar-Ge indiriminden yararlanabilecektir. Devreden kurumda yapılan Ar-Ge harcamaları için indirimden yararlanılması söz konusu olmayacaktır.

Tamamlanmış bir Ar-Ge projesinin başka bir kuruma satılması durumunda ise Ar-Ge projesini devralan kurumun Ar-Ge indiriminden yararlanması söz konusu değildir.

52. Ar-Ge indiriminden faydalanmak için Ar-Ge departmanı kurmak zorunlu mudur?

Ar-Ge harcamalarının Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesi kapsamında kurum kazancından indirilebilmesi için işletmelerin ayrı bir Ar-Ge departmanı kurmaları zorunludur.

53. Diğer kurumlarla ortak bir Ar-Ge departmanı kullanılması durumunda Ar-Ge indiriminden faydalanılabilir mi?

Ar-Ge faaliyetinin esas itibarıyla işletme bünyesinde yapılması gerekmektedir.

Ancak fiili kullanım durumunun tespit edilmesi ve ortak giderlerin de buna göre paylaşılması şartıyla bir kuruma ait olduğu halde diğer kurumlarla ortak kullanılan Ar-Ge departmanında yapılan Ar-Ge faaliyetleri, işletme bünyesinde yapılmış sayılacaktır. İşletmenin organizatörlüğünde olmak şartıyla, kamu kurum ve kuruluşlarına ait Ar-Ge merkezleriyle üniversiteler bünyesinde yapılan Ar-Ge faaliyetleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Ar-Ge faaliyetlerinin yürütülmesi esnasında, proje bazında yerli ve yabancı teknik personelden mesleki ve teknik destek alınması veya bazı analizlerin dışarıda yaptırılması halinde bunlarla ilgili olarak yapılan ödemeler de Ar-Ge harcaması kapsamında değerlendirilecektir.

54. Teknoloji geliştirme bölgeleri ile serbest bölgelerde yapılan Ar-Ge harcamaları için Ar-Ge indiriminden faydalanılabilir mi?

Ar-Ge indirimini uygulaması açısından, Ar-Ge departmanının bulunduğu yerin önemi yoktur. Firmanın faaliyet yeri olması şartıyla, gerek firma merkezinin bulunduğu yerde veya ayrı bir yerde, gerekse teknoloji geliştirme bölgelerinde kurulan Ar-Ge departmanlarında yapılan harcamalar da Ar-Ge indirimini kapsamındadır.

Öte yandan, teknoloji geliştirme bölgelerinde veya serbest bölgelerde gerçekleştirilen Ar-Ge faaliyetlerinden bir kazanç doğması ve bu kazançla ilgili olarak 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nun geçici 2. maddesinde ya da 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun geçici 3. maddesinde yer alan istisnadan yararlanılacak olması durumunda, istisna uygulanacak kazancın elde edilmesine yönelik olarak yapılan harcamalar Ar-Ge indirimini kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Ancak, teknoloji geliştirme bölgelerinde veya serbest bölgelerde yürütülen Ar-Ge faaliyetlerinin işletmenin kendi faaliyetiyle ilgili olması ve anılan Kanun'larda yer alan istisnalara konu olmaması durumunda, bu tür harcamalar Ar-Ge indirimi kapsamında değerlendirilecektir.

55. Ar-Ge faaliyeti kapsamında değerlendirilen harcamalar nelerdir?

İlk madde ve malzeme giderleri, personel giderleri, genel giderler, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, vergi resim ve harçlar, amortisman ve tükenme payları ve finansman giderleri desteklenen harcamalar kapsamındadır.

56. İlk madde ve malzeme giderleri nelerdir?

Her türlü direkt ilk madde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ara mamul, yedek parça ve benzeri giderler ile amortisman uygulamasına konu olmayan maddi ve gayrimaddi kıymet iktisaplarına ilişkin giderleri kapsar. Hammadde ve diğer malzeme stoklarından Ar-Ge faaliyetlerinde fiilen kullanılan kısma ilişkin maliyetler Ar-Ge harcaması kapsamındadır. Bu nedenle, henüz Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılmamış olan hammadde ve diğer malzemelere ilişkin maliyet tutarlarının stoklar hesabında; kullanılan, satılan ya da elden çıkarılanların da stoklar hesabından mahsup edilmek suretiyle izlenmesi gerekmektedir.

57. Personel giderleri nelerdir?

Ar-Ge faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla çalıştırılan ve faaliyetin gerektirdiği nitelikte personel ile ilgili olarak tahakkuk ettirilen ücretler ile bu mahiyetteki giderlerdir.

İşletmenin Ar-Ge departmanında çalıştırılan hizmetliler ve benzeri vasıfsız personel ile Ar-Ge departmanına tahsis edilmemiş olup günün bir kısmında Ar-Ge departmanında çalışan personele ödenen ücretler bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.

58. Genel giderler nelerdir?

Ar-Ge faaliyetlerini yürütmek amacıyla elektrik, su, gaz, bakım-onarım, haberleşme, nakliye ile Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılan makine ve teçhizata ilişkin bakım ve onarım giderleri gibi Ar-Ge faaliyetinin devamlılığını sağlamak için katlanılan diğer giderleri kapsar. Sigorta giderleri, Ar-Ge faaliyetlerinin bizzat yürütülmesi amacıyla kullanılan tesis için ödenen kira giderleri ile kitap, dergi ve benzeri bilimsel yayınlara ait giderler de bu kapsamdadır.

Bu giderlerin, Ar-Ge harcaması olarak değerlendirilebilmesi için Ar-Ge departmanında fiilen kullanıldığının tespit ve tevsik edilmesi gerekmektedir. Çeşitli kıstaslara göre genel işletme giderleri üzerinden hesaplanacak paylar bu kapsamda değerlendirilmez.

59. Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler nelerdir?

Normal bakım ve onarım giderleri dışında Ar-Ge faaliyetleriyle ilgili olarak işletme dışında yerli veya yabancı diğer kurum ve kuruluşlardan mesleki veya teknik destek alınması veya bunlara yaptırılan analizlerle ilgili olarak yapılan ödemelerle, bu mahiyetteki diğer ödemelerdir.

özdoğrular
serbest muhasebeci mali müşavirlik ltd.şti.
"Chartered Accountants & Auditors Ltd."

60. Vergi, resim ve harç giderleri nelerdir?

Doğrudan Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin olan ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan aynı vergi, resim ve harçları kapsar. Doğrudan Ar-Ge faaliyetlerinin yürütüldüğü taşınmazlar için ödenen vergiler, Ar-Ge projesinde kullanılmak üzere ithal edilen mallarla ilgili gümrük vergileri ile benzeri vergi, resim ve harçlar bu kapsamdadır.

61. Amortisman giderleri nelerdir?

Doğrudan Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılan bina, makine-tesis ve cihazlar, taşıtlar, döşeme ve demirbaş gibi maddi ve maddi olmayan duran varlıklar için ayrılan amortisman ve tükenme paylarından oluşur. Diğer taraftan, iktisadi kıymetin münhasıran Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılması ve bu kullanımın sürekli olması gerekmektedir. Ar-Ge departmanı dışında başka faaliyetlerde de kullanılan iktisadi kıymetlere ilişkin amortismanlar Ar-Ge harcaması kapsamında değildir.

62. Finansman giderleri nelerdir?

Ar-Ge projesi bazında yerli, yabancı ve uluslararası kurumlardan temin edilen kredilere ilişkin finansman giderleridir.

IV. 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında Ar-Ge teşvikleri

63. 5746 Sayılı Kanun'un amacı nedir?

Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmek amaçlanmıştır.

64. 5746 Sayılı Kanun'un kapsamı nedir?

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından 3624 Sayılı Kanun'a göre oluşturulan teknoloji merkezleri (teknoloji merkezi işletmeleri) ile Türkiye'deki Ar-Ge merkezleri, Ar-Ge projeleri ve rekabet öncesi işbirliği projeleri ve teknogirişim sermayesine ilişkin destek ve teşvikleri kapsamaktadır.

65. Ar-Ge teşvik unsurları nelerdir?

- a) Ar-Ge indirimi
- b) Gelir vergisi stopajı teşviki
- c) Sigorta primi desteği
- d) Damga vergisi istisnası
- e) Teknogirişim sermayesi desteği

66. Kanun'un yürürlük tarihi ve son uygulama tarihi nedir?

Kanun 31.12.2023 tarihine kadar uygulanmak üzere 01.04.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

67. Kanun ile sağlanan destek ve teşvik unsurlarından ne zaman yararlanılmaya başlanabilecektir?

Kanun'la sağlanan destek ve teşvik unsurlarından

- Teknoloji merkezi işletmelerinde Ar-Ge ve yenilik projesinin onaylandığı tarihten itibaren ve proje süresince,
- Ar-Ge merkezlerinde Ar-Ge Merkezi Belgesinin alındığı tarihten itibaren,

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerine yönelik destek karar yazısının düzenlendiği tarihten itibaren ve proje destek süresince,
- TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge projelerinde proje sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ve proje süresince,
- Türkiye'nin antlaşmalarla taraf olduğu ikili ya da çok taraflı uluslararası Ar-Ge işbirliği fonlarından mali olarak desteklenen projelerde TÜBİTAK onay yazısının düzenlendiği tarihten itibaren proje süresince

yararlanılabilecektir.

68. Ar-Ge merkezi nedir?

Dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerleri dahil, kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan sermaye şirketlerinin; organizasyon yapısı içinde ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan ve en az 50 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden, yeterli Ar-Ge birikimi ve yeteneği olan birimlerdir.

69. Tam zaman eşdeğer sayısı nasıl hesaplanacaktır?

Ar-Ge merkezinde çalışan tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli sayısı; fiilen çalışan personelin, çalışma sürelerine göre üç aylık dönemler itibarıyla toplam çalışma süresinin, bir kişinin üç aylık tam zamanlı çalışma süresine bölünmesi suretiyle hesaplanır. Bir günde 8, haftada 45 saatin üzerindeki ve ek çalışma süreleri bu hesaplamada dikkate alınmaz.

70. Ar-Ge personeli kimdir?

Ar-Ge faaliyetlerinde doğrudan görevli araştırmacı ve teknisyenler Ar-Ge personelidir.

Araştırmacı: Ar-Ge faaliyetleri ile yenilik tanımı kapsamındaki projelerde, yeni bilgi, ürün, süreç, yöntem ve sistemlerin tasarım veya oluşturulması ve ilgili projelerin yönetilmesi süreçlerinde yer alan en az lisans mezunu uzmanlar.

Teknisyen: Mühendislik, fen ve sağlık bilimleri alanlarında yüksek öğrenim görmüş ya da meslek lisesi veya meslek yüksek okullarının teknik fen ve sağlık bölümlerinden mezun, teknik bilgi ve deneyim sahibi kişiler.

Ar-Ge faaliyetlerine katılan veya bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili yönetici, teknik eleman, laborant, sekreter, işçi ve benzeri personeller destek personeli olarak değerlendirilir.

71. Kimler Ar-Ge indiriminden yararlanabilir ve indirim oranı nedir?

- Teknoloji merkezi işletmelerinde,
- Ar-Ge merkezlerinde,

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan veya teknoloji geliştirme projesi anlaşmaları kapsamında uluslararası kurumlardan yada kamu kurum ve kuruluşlarından Ar-Ge projelerini desteklemek amacıyla fon veya kredi kullanan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde,
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinde,
- Teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlarca,

gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik harcamalarının % 100'ü Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesine göre kurum kazancının ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılır.

72. Önceki yıl Ar-Ge harcamalarının cari dönem Ar-Ge indirimine etkisi var mıdır?

500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde, o yıl yapılan Ar-Ge ve yenilik harcamalarının bir önceki yıla göre artışının yarısı ayrıca Ar-Ge indirimi olarak değerlendirilmektedir.

73. Birden fazla Ar-Ge merkezi bulunan işletmelerde personel sayısı hesabı nasıl yapılır?

Bir işletmenin ayrı yerleşkelerde kurulmuş birden çok Ar-Ge merkezi bulunması halinde, işletmenin toplam Ar-Ge personeli sayısı, bu merkezlerde çalışan Ar-Ge personelinin toplamı olarak dikkate alınır.

74. Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında değerlendirilen harcamalar nelerdir?

a. İlk madde ve malzeme giderleri

Her türlü doğrudan ilk madde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ara mamul, yedek parça, prototip ve benzeri giderler ile Vergi Usul Kanunu'na göre amortismanına tabi tutulması mümkün olmayan maddi kıymetlerin iktisabına ilişkin giderleri kapsar.

Hammadde ve diğer malzeme stoklarından Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde fiilen kullanılan kısma ilişkin maliyetler Ar-Ge ve yenilik harcaması kapsamındadır. Bu nedenle, henüz Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kullanılmamış olan hammadde ve diğer malzemelere ilişkin maliyet tutarlarının stok hesaplarında; kullanılan, satılan ya da elden çıkarılanların da stok hesaplarından mahsup edilmek suretiyle izlenmesi gerekir.

b. Amortismanlar

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla iktisap edilen amortismanına tabi iktisadi kıymetler için ayrılan amortismanlardan oluşur.

Ar-Ge ve yenilik faaliyeti dışında başka faaliyetlerde de kullanılan makine ve teçhizata ilişkin amortismanlar, bunların Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kullanıldığı gün sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda, Kanun ile münhasıran Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılan kıymetler dışında kısmi olarak bu faaliyetlerde kullanılan kıymetler de kapsam dahiline alınmıştır. Ancak burada önemli olan gün hesabının doğru bir şekilde yapılarak tevsik edilebilmesidir.

c. Personel giderleri

Kanun kapsamında gerçekleştirilen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla çalıştırılan Ar-Ge personeliyle ilgili olarak tahakkuk ettirilen ücretler ile bu mahiyetteki giderlerdir.

Tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu aşmamak üzere, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine katılan ve bu faaliyetlerle doğrudan ilişkili destek personelinin ücretleri ile bu mahiyetteki giderler de personel gideri kapsamındadır.

Kısmi çalışma halinde, personelin Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayırdığı zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınmak suretiyle bulunan ücret tutarları, Ar-Ge ve yenilik harcaması olarak dikkate alınır.

d. Genel giderler

Münhasıran Ar-Ge merkezlerinin elektrik, su, gaz, bakım-onarım, haberleşme, nakliye giderleri ile bu merkezlerde kullanılan makine ve teçhizata ilişkin bakım ve onarım giderleri gibi bu merkezlerde yürütülen faaliyetin devamlılığını sağlamak için yapılan giderleri kapsar.

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ilişkin sigorta giderleri, kitap, dergi ve benzeri bilimsel yayınlara ait giderler de bu kapsamdadır. Ancak, büro ve kırtasiye gibi sarf malzemelerine ilişkin giderler bu kapsamda değerlendirilmez.

Bu giderlerin, Ar-Ge ve yenilik harcaması olarak değerlendirilebilmesi için Ar-Ge merkezinde fiilen kullanıldığının tespit ve tevsik edilmesi gerekmektedir. Çeşitli kıstaslara göre genel işletme giderleri üzerinden hesaplanacak paylar bu kapsamda değerlendirilmez.

e. Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler

Normal bakım ve onarım giderleri hariç olmak üzere, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak işletme dışında yerli veya yabancı diğer kurum ve kuruluşlardan mesleki veya teknik destek alınması veya bunlara yaptırılan analizlerle ilgili olarak yapılan ödemelerle bu mahiyetteki diğer ödemelerdir.

f. Vergi, resim ve harçlar

Doğrudan Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ilişkin olan ve Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilen vergi, resim ve harçları kapsar.

Doğrudan Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yürütüldüğü taşınmazlar için ödenen vergiler, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen mallarla ilgili gümrük vergileri ile benzeri vergi, resim ve harçlar bu kapsamdadır.

75. Ar-Ge harcamalarının sınırı var mı?

Dışardan sağlanan fayda ve hizmetler hariç olmak üzere, Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olan Ar-Ge harcamaları itibarıyla tutar sınırlaması bulunmamaktadır. Dışardan sağlanan fayda ve hizmetler için toplam Ar-Ge ve yenilik harcamalarının % 20'sine kadar sınırlama getirilmiştir. İdarenin görüşü, % 20'lik bu sınırın, her bir proje bazında ayrı olarak ve projenin toplam süresi içindeki toplam harcama üzerinden dikkate alınması gerektiği yönündedir.

76. Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında değerlendirilmeyen faaliyetler nelerdir?

- Pazarlama faaliyetleri, piyasa taramaları, pazar araştırması ya da satış promosyonu,
- Kalite kontrol,
- Sosyal bilimlerdeki araştırmalar,
- Petrol, doğalgaz, maden rezervleri arama ve sondaj faaliyetleri
- İlaç üretim izni öncesinde en az 2 aşaması yurt içinde gerçekleştirilmeyen klinik çalışmalar ile üretim izni sonrasında gerçekleştirilen klinik çalışmalar,
- Bir Ar-Ge projesi kapsamında olmaksızın icat edilmiş ya da mevcut geliştirilmiş süreçlerin kullanımı,
- Ar-Ge ve yenilik faaliyeti amaçlarına yönelik olmayan şekil, renk, dekorasyon ve benzeri estetik ve görsel değişiklikleri içeren biçimsel değişiklikler,
- Programlama dilleri ile işletim sistemleri hariç olmak üzere internet sitelerinin ve benzerlerinin hazırlanmasına yardımcı mevcut yazılımların kullanılması suretiyle yapılan yazılım geliştirme faaliyetleri,
- Yazılımlara ilişkin, bilimsel ve/veya teknolojik ilerlemeler veya teknolojik belirsizliklerin çözülmesini içermeyen olağan ve tekrarlanan faaliyetler,
- İlk kuruluş aşamasında kuruluş ve örgütlenmeyle ilgili araştırma giderleri,
- Ar-Ge ve yenilik faaliyetleriyle geliştirilen ürüne veya sürece ilişkin fikri mülkiyet haklarının edinimi dışında bu hakların korunmasına yönelik çalışmalar,
- Numune verilmek amacıyla prototiplerden kopyalar çıkarılıp dağıtılması ve reklam amaçlı tüketici testleri,
- Üretim ve üretim altyapısına yönelik yapılan yatırım faaliyetleri, ticari üretimin planlanması ve seri üretim sürecine ilişkin harcamalar,
- Bir Ar-Ge projesi kapsamında olmaksızın yeni süreç, sistem veya ürün ortaya konulmasına hizmet etmeyen doğrudan veya gömülü teknoloji transferi.

77. Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında yapılan harcamaların muhasebeleştirilmesi ve amortisman uygulaması nasıldır?

Vergi Usul Kanunu'na göre aktifleştirilmesi gereken Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamındaki harcamalar, amortisman yoluyla itfa edilir. Amortisman uygulamasında kullanılacak oran % 20'dir. Amortisman uygulamasında mükelleflerin "hızlandırılmış amortisman" yöntemini tercih edebilmeleri mümkündür.

Projelerin tamamlanmasına zorunlu nedenlerle imkan kalmaması veya projenin başarısızlıkla sonuçlanması nedeniyle iktisadi kıymet oluşmaması hallerinde, Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında yapılan ve önceki yıllarda aktifleştirilmiş olan tutarlar doğrudan gider yazılır.

Diğer taraftan, Ar-Ge ve yenilik harcamalarının, işletmelerin diğer faaliyetlerine ilişkin harcamalarından ayrılarak, Ar-Ge indiriminin doğru hesaplanmasına imkan verecek şekilde muhasebeleştirilmesi zorunludur.

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan alınan destekler özel bir fon hesabında tutulur. Bu fonda yer alan tutarlar, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre vergiye tabi kazancın tespitinde gelir, Ar-Ge indirimi tutarının tespitinde Ar-Ge harcaması olarak dikkate alınmaz. Bu şekilde sağlanan karşılıksız fonlardan yapılan harcamalar, yapıldığı yere göre doğrudan gider ya da amortisman tabi iktisadi kıymet olarak muhasebeleştirilir.

78. Projenin devredilmesi durumunda Ar-Ge indirimi uygulaması ne şekilde olacaktır?

Tamamlanmamış Ar-Ge ve yenilik projesinin devredilmesi halinde, devri gerçekleştiren işletmelerce aktifleştirilen tutarlar kazanç tutarının tespitinde maliyet unsuru olarak dikkate alınır.

Ar-Ge ve yenilik projesini devralan işletmelerce devir tarihinden sonra proje kapsamında yapılan harcamalar Ar-Ge indirimine konu olur. Projenin devri için ayrıca bir bedel ödenmişse, bu bedel Ar-Ge indirimine konu edilemez.

Tamamlanmış bir Ar-Ge ve yenilik projesinin devredilmesi durumunda ise Ar-Ge ve yenilik projesini devralan işletme Ar-Ge indiriminden yararlanamaz.

79. Yeterli kazancın olmaması durumunda Ar-Ge indirimi sonraki dönemlere devredilebilir mi?

Kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutar, sonraki hesap dönemlerine devredilir. Devredilen tutarlar, takip eden yıllarda Vergi Usul Kanunu'na göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.

80. Gelir vergisi stopaj desteğinin kapsamı nedir?

Kamu personeli hariç olmak üzere teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan veya teknoloji geliştirme projesi anlaşmaları kapsamında uluslararası kurumlardan yada kamu kurum ve kuruluşlarından Ar-Ge projelerini desteklemek amacıyla fon veya kredi kullanan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge ve destek personelinin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra hesaplanan gelir vergisinin;

- doktoralı olanlar için yüzde doksanı,
- diğerleri için yüzde sekseni

muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilir.

Gelir vergisi stopajına ilişkin teşviklerden yararlanacak olan işverenin çalıştırdığı destek personelinin tam zaman eşdeğeri sayısı, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu geçemez. Hesaplamalarda çıkan kesirler tama iblağ edilir.

Destek personelinin tam zaman eşdeğeri sayısının, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu geçmesi halinde brüt ücreti en az olan destek personelinin ücretinden başlamak suretiyle hangi personelin istisnadan yararlanacağı belirlenecektir. Personel ücretlerinin eşit olması durumunda, hangi personelin istisnadan yararlanacağı konusunda ise işverenlerce belirleme yapılacaktır.

81. Gelir vergisi stopaj teşviki hesaplaması nasıl yapılmaktadır?

Teşvikten yararlanan bir personelin sigorta primi ve vergi hesaplamalarının yer aldığı uygulama örneğine aşağıda yer verilmiştir.

(X) Anonim Şirketine ait Ar-Ge merkezinde 70 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli ve 6 tam zaman eşdeğer destek personeli çalışmaktadır. Ar-Ge personelinin 9'u doktoralıdır. Doktoralı ve bekar personel Bay (A)'ya, Ar-Ge faaliyeti kapsamındaki çalışmasına ilişkin olarak 2.000 TL brüt ücret ödenmektedir.

(X) A.Ş.'nin ücret ödemelerinden Ar-Ge kapsamında çalıştırılan doktoralı ve bekar personel Bay (A)'ya ait istisna uygulaması aşağıdaki gibi olacaktır.

Brüt ücret tutarı	2.000,00 TL
SGK kesintisi (2.000 x % 15)	300,00 TL
(SGK primi işçi payı % 14 + işsizlik sigortası primi işçi payı % 1)	
Vergiye tabi ücret matrahı (2.000 - 300)	1.700,00 TL
Ücretler üzerinden hesaplanan gelir vergisi (1.700 x % 15)	255,00 TL
Mahsup edilecek asgari geçim indirimi tutarı	59,74 TL
Asgari geçim indiriminin mahsubundan sonra kalan tutar (255,00 - 59,74)	195,26 TL
Terkin edilecek tutar (195,26 x % 90)	175,73 TL

Vergi dairesine ödenecek tutar (195,26 - 175,73)

19,53 TL

Böylece Ar-Ge merkezinde çalışan Bay (A)'nın ücret gelirinden kesilen gelir vergisi tutarından asgari geçim indirimi mahsup edildikten sonra kalan vergi tutarının % 90'ı olan 175,73 TL terkine konu olacak, terkin sonrası kalan 19,53 TL tutarındaki gelir vergisi ise vergi dairesine ödenecektir.

Terkin tutarına ilişkin hesaplama, Ar-Ge kapsamında çalışan doktoralı ve diğer personelin her biri için ayrı ayrı yapılarak "e;Ar-Ge Kapsamında Gelir Vergisi Stopajı Teşviki İlişkin Bildirim"e; tablosunda gösterilecek ve bu bildirimler muhtasar beyanname ekinde ilgili vergi dairesine verilecektir.

82. Kısmi zamanlı personele ilişkin gelir vergisi stopajı teşviki hesaplamasında asgari geçim indirimi nasıl dikkate alınır?

Kısmi zamanlı personelin Ar-Ge faaliyeti kapsamındaki ücret gelirinin toplam ücret geliri içindeki oranı esas alınarak, asgari geçim indiriminin Ar-Ge kapsamındaki ücrete isabet eden tutarının tespit edilmesi gerekir. Bu tutar esas alınarak terkin edilecek teşvik tutarının belirlenmesi; Ar-Ge faaliyeti kapsamı dışındaki ücret gelirlerine ait asgari geçim indirimi tutarının ise 265 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde belirtilen esaslara göre mahsup edilmesi gerekmektedir.

83. Gelir vergisi stopaj teşviki uygulamasında kapsama dahil olan ve olmayan ödemeler nelerdir?

Gelir vergisi stopajı teşvikinin hesaplanmasında kapsama giren personelin fiilen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayırdıkları zamanın, toplam çalışma zamanına oranı esas alınacaktır. Kanun kapsamında faaliyette bulunan personelin, ay içindeki çalışmalarının tamamının Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olması halinde hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri de 50 tam zaman eşdeğerin hesabında bu kapsamda değerlendirilerek gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasında dikkate alınacaktır. Ancak, bir günde 8, haftada 45 saatin üzerindeki çalışma süreleri ile ek çalışma süreleri 50 tam zaman eşdeğerin hesabında dikkate alınmaz.

Kısmi zamanlı çalışma halinde ise personelin Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayırdığı zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınmak suretiyle bulunan ücret tutarları Ar-Ge ve yenilik harcaması olarak dikkate alınacaktır. Kısmi zamanlı çalışan personelin hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri dikkate alınmaz.

Teşvik uygulamasında istisna, Ar-Ge ve destek personelinin Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında fazla mesai dahil çalıştığı süreye ilişkin ücret matrahına uygulanacaktır. Ücret matrahına söz konusu istisnanın uygulanması sonucu vergiye tabi ücret ile bu ücret üzerinden yapılan stopaj tutarı muhtasar beyannameye yansıtılacaktır.

Dolayısıyla,

- Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamı dışındaki çalışmalara ait ücret ödemeleri,

- Ar-Ge ve yenilik projelerinde görev alan ve/veya işletmelerde çalışan kamu personeline yapılan ücret ödemeleri,

- Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında ay içinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili, yıllık ücretli, izin ve mazeret izni gibi sürelerle isabet eden ücret ödemeleri

gibi ödemeler nedeniyle gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasından yararlanılamayacaktır.

84. Ar-Ge merkezinde görevli Ar-Ge personeline ödenen prim, ikramiye gibi ek ödemeler gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilir mi?

Ar-Ge merkezinde Kanun kapsamında faaliyette bulunan Ar-Ge personelinin, ay içindeki çalışmalarının tamamının Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olması halinde, bu personele yapılan prim, ikramiye, aynı yardımlar ve benzeri ek ödemelerden ücret matrahına dahil edilenler için gelir vergisi stopajı teşvikinin uygulanması gerekir. Belirli periyotlarda (her 3 ayda bir gibi) yapılan ikramiye ödemelerinde, ikramiyenin, tahakkukunun yapıldığı aya ilişkin ücret olarak kabul edilmesinden hareketle, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayrılan sürenin hesaplamasında da tahakkukun yapıldığı dönem dikkate alınmalıdır.

Kısmi zamanlı çalışma halinde toplam çalışma zamanına oranla yapılacak hesaplama neticesinde tespit edilecek ücret matrahı itibarıyla gelir vergisi stopajı teşvikinden faydalanılacaktır.

85. Ar-Ge merkezinde görevli Ar-Ge personelinin yurtiçi ve yurtdışı seyahatlerindeki süreye isabet eden ücretleri gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilir mi?

Ar-Ge merkezinde tam zamanlı çalışmakta olan personelin, Ar-Ge merkezindeki çalışmanın gereği olarak eğitim, teknik inceleme vb. nedenlerle yurtiçi veya yurtdışına görevli olarak gönderilmeleri halinde, Ar-Ge merkezi dışında geçirilen süreleri için 5746 Sayılı Kanun kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki hükümlerinden yararlanılması mümkün değildir. Ancak söz konusu personel tam zamanlı personel olarak değerlendirilmeli ve bu personelin hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri de gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasında dikkate alınmalıdır.

86. Gelir vergisi stopaj teşviki uygulamasından yararlanmaya ne zaman başlanabilir?

Gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması 01.04.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Teşvik uygulamasından "e;Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği"nde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde yararlanılacaktır.

Bu nedenle anılan yönetmelikte yer alan hükümler çerçevesinde;

- Ar-Ge merkezlerinde, Ar-Ge merkezi belgesinin düzenlendiği,
- Rekabet öncesi işbirliği projelerinde, proje sözleşmesinin yürürlüğe girdiği,
- Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge ve yenilik projesinin onaylandığı,

- Teknogirişim sermaye desteğinden yararlanan işletmelerde, kamu idaresi tarafından iş planının onaylandığı,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, destek karar yazısının düzenlendiği veya proje sözleşmesinin yürürlüğe girdiği

tarihten itibaren gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanılabilecektir.

Öte yandan, 5746 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanılmış olan Ar-Ge ve yenilik projelerinde;

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafında veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerine ilişkin destek karar yazısı veya proje sözleşmesinin 01.04.2008 tarihinden önce yürürlüğe girmesi halinde 01.04.2008,
- Ar-Ge merkezlerinde yürütülen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, Ar-Ge merkezi belgesinin düzenlendiği tarih,

itibarıyla gelir vergisi stopajı teşviki hükümlerinden yararlanılacaktır.

87. Gelir vergisi teşvik uygulamasını sona erdiren durumlar nelerdir?

5746 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge merkezi olabilme niteliği, geçici vergilendirme dönemini içeren üçer aylık dönemlerde en az 50 tam zaman eşdeğer personel istihdam şartına bağlanmıştır. Kanun'da belirtilen sayıda personel istihdam şartının ihlal edildiği geçici vergilendirme dönemi itibarıyla,

- Ar-Ge ve yenilik projelerinde, projenin herhangi bir nedenle sona ermesi veya projeye verilen desteğin son bulması hallerinde, Ar-Ge ve yenilik faaliyeti bitmiş sayılacağından bu tarihten itibaren,
- KOSGEB teknoloji merkezi işletmelerinde yürütülen projelerin herhangi bir nedenle sona ermesi veya projeye verilen desteğin son bulması hallerinde, Ar-Ge ve yenilik faaliyeti de son bulacağından bu tarihten itibaren,
- Rekabet öncesi işbirliği projesinde yer alan işletmeler, projenin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde bu tarihten itibaren, proje sözleşmesinin iptal edilmesi halinde ise denetimin başlama tarihi itibarıyla

gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanılamayacaktır.

88. Projenin devredilmesi durumunda gelir vergisi teşviki devam eder mi?

Tamamlanmamış bir Ar-Ge ve yenilik projesinin devredilmesi durumunda, Ar-Ge ve yenilik projesini devralan işletme, 1 ve 2 Seri No.'lu 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Genel Tebliğlerinde belirtilen esaslar çerçevesinde gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilecektir.

89. Gelir vergisi stopaj desteğinden yararlanan personel, 5084 Sayılı Kanun kapsamındaki benzer desteklerden aynı anda faydalanabilir mi?

İşverenler 5746 Sayılı Kanun kapsamında gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanan personel için 5084 Sayılı Kanun hükümlerinden aynı vergilendirme dönemi içinde ayrıca yararlanamazlar. Ancak Ar-Ge ve destek personeli dışında kalan personel ile tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu aşan destek personeli için gerekli şartların taşınması halinde, 5084 Sayılı Kanun'da öngörülen destek ve teşvik unsurlarından yararlanılabilir.

90. Sigorta primi desteğinin kapsamı nedir?

Kamu personeli hariç olmak üzere, teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerde çalışan Ar-Ge personeli ile destek personelinin, Kanun kapsamındaki çalışmaları nedeniyle elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı; 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nun geçici 2. maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna tutulmuş fiilen çalışan personelin gelir vergisi istisnasının uygulandığı sürece gelir vergisinden istisna tutulan ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, beş yılı aşmamak üzere Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.

İşveren hissesi sigorta primi desteğinden yararlanacak olan destek personelinin tam zaman eşdeğer sayısı, toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu aşamaz. Küsurlu sayılar tama iblağ edilir. Destek personelinin toplam tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısının % 10'unu aşması halinde, brüt ücreti en az olan destek personelinin ücretinden başlamak üzere sigorta primi işveren hissesi teşviki uygulanır. Brüt ücretlerin aynı olması halinde, sigorta primi işveren hissesi teşviki uygulanacak destek personeli işverence belirlenir.

91. Sigorta primi desteğinden hangi tarihe kadar faydalanılabilir?

5746 Sayılı Kanun kapsamında sigorta primi desteğinden, 31.12.2023 tarihine kadar her bir çalışan için beş yıl süreyle faydalanılabilir.

Ancak, burada dikkat edilmesi gereken bir husus, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nun geçici 2. maddesinde düzenlenmiş bulunan gelir vergisi istisnası 31.12.2013 tarihinde sona ereceğinden bu bölgelerde çalışan Ar-Ge personelinin ücretlerine uygulanacak sigorta primi işveren hissesi desteği de aynı tarihte son bulacaktır.

92. Sigorta primi işveren hissesi desteğinin hesaplamasında matraha dahil olan unsurlar nelerdir?

Sigorta primi işveren desteği, kapsama giren sigortalıların Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili çalışmalarına ilişkin ücretleri üzerinden hesaplanmaktadır. Kapsama giren sigortalılara yapılan ücret dışındaki (ikramiye, prim vb.) ödemelerle, kapsama giren sigortalıların Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri dışındaki çalışmaları nedeniyle hak ettikleri ücretleri destek kapsamına alınmadığından, bu nitelikteki ödemeler Kanun türü seçilmeksizin düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmektedir.

Sigorta primi işveren hissesi desteğinin hesaplanmasında, bu kapsamdaki personelin fiilen Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayırdıkları zamanın, toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınır.

Kapsama giren personelin ay içindeki çalışmalarının tamamının Ar-Ge ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olması halinde hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri de bu kapsamda değerlendirilir. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasında dikkate alınmaz.

Kanun kapsamında düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk eden işsizlik sigortası primleri hakkında işveren hissesi sigorta primi desteği uygulanmaz.

93. Personele yapılan ücret dışı ödemeler hesaplamaya dahil edilebilir mi?

Kanun kapsamına giren sigortalılara ücret dışında yapılan ödemeler, Kanun kapsamında düzenlenen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alan prime esas kazançta dahil edilmez. Bu ödemeler, destek kapsamına girmeyen aylık prim ve hizmet belgesiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilir. Belirli periyotlarda ve sabit olarak ödenen ikramiye ve benzeri ödemeler SGK Başkanlığı tarafından ücret olarak nitelendirilmediğinden teşvik hesaplamasına dahil edilememektedir.

94. Kısmi zamanlı Ar-Ge personeli için sigorta primi işveren hissesi desteğinden faydalanılırken, aynı personelin Ar-Ge dışı çalışmaları için 5510 Sayılı Kanun'la getirilen teşvikten faydalanmak mümkün müdür?

Kapsama giren kısmi zamanlı Ar-Ge personeli için; Ar-Ge çalışmaları karşılığı 5746 Sayılı Kanun kapsamında sağlanan sigorta primi işveren hissesi desteğinden; Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri dışında kalan çalışmaları için ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile getirilen 5 puanlık prim indiriminden aynı ayda, ancak mükerrer olmamak kaydıyla faydalanılması mümkündür.

95. Sigorta primi işveren hissesi desteğinde yararlanılacak 5 yıllık süreyi durduran ya da uzatan haller nelerdir?

İşveren hissesi sigorta prim desteği, kapsama giren her bir personel için Kanun'da sayılan şartları taşımaları kaydıyla, Kanun'a göre Sosyal Güvenlik Kurumu'na ilk defa bildirilmeye başlanılan tarihten itibaren beş yılı aşmamak üzere uygulanır. Destekten yararlanmaya başlandıktan sonra herhangi bir sebeple çalışmaya ara verilmesi veya destekten yararlanmaya başlandıktan sonra işten ayrılıp aynı işe tekrar başlanması ya da Kanun kapsamına giren başka bir işyerinde çalışmaya başlanması bu süreyi uzatmaz.

96. Sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanan personel için düzenlenen hizmet belgeleri üzerinden damga vergisi ödenmesi gerekir mi?

Kanun ve yönetmelik kapsamındaki Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde istihdam edilen personele münhasıran bu görevleri ile ilgili olarak yapılan ücret ödemeleri nedeniyle düzenlenen kağıtlar da damga vergisi istisnası kapsamında olduğundan, söz konusu personel için düzenlenen hizmet belgeleri de damga vergisinden müstesnadır.

97. Damga vergisi istisnası nedir?

Kanun kapsamındaki her türlü Ar-Ge ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar (Ar-Ge personeline yapılan ücret ödemelerine ilişkin düzenlenen kâğıtlar dahil) damga vergisinden müstesnadır.

Damga vergisi istisnasının uygulanabilmesi için;

- Ar-Ge ve yenilik faaliyeti kapsamında yapılacak işlemleri belirten ve desteği veren kamu kurum ve kuruluşu,
- Ar-Ge merkezleri ile rekabet öncesi işbirliği projeleri için başvuru yapılan kamu kurumu,
- Teknoloji merkezi işletmeleri için TEKMER müdürlüğü,
- Uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen Ar-Ge ve yenilik projeleri için TÜBİTAK,

tarafından onaylı listenin, işlem esnasında noter, resmi daireler, diğer kamu kurum ve kuruluşları gibi işlem yapan kurum ve kuruluşlara ibraz edilmesi yeterlidir. İşlem yapan kurum veya kuruluşlarca başka belge aranmaz.

98. Damga vergisi istisnasından yararlanmakta olan işletmelerin diğer sözleşme ve ihale kararlarına da istisna uygulanabilir mi?

Yönetmelik kapsamında yürütülen Ar-Ge veya yenilik faaliyetlerine ya da projelerine ilişkin olarak alınacak ihale kararları ile düzenlenecek sözleşmelerin damga vergisi istisnasından yararlandırılabilmesi mümkündür. Ancak, İdarece, Ar-Ge veya yenilik faaliyetlerinin yanı sıra proje neticesinde elde edilecek ürünün ya da Ar-Ge ve yenilik faaliyeti dışındaki unsurların alım/satımı hususlarını da ihtiva eden ihale kararları ile sözleşmeler için anılan Kanun kapsamında damga vergisi istisnasından yararlanılamayacağı kabul edilmektedir.

99. Teknogirişim sermayesi desteği nedir?

Teknogirişim sermayesi, örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteğini ifade etmektedir.

Destekten, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idaresi tarafından kabul edilmiş iş planına uygun biçimde ve destek başvurusundan sonra ihdas edilmiş ve girişimcinin tek başına temsil ve ilzama yetkili olduğu işletme de yararlanabilir.

Söz konusu işletmelere merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerince bir defaya mahsus olmak üzere, teminat alınmaksızın ve hibe olarak 100.000 Türk lirasına kadar teknoloji sermayesi desteği verilebilir.

Kanun kapsamında, yıllık bütçesinde Ar-Ge harcamalarının desteklenmesi amacıyla hibe şeklinde ödeneği bulunan merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 50.000.000 Türk lirasını aşamaz. Bu husus merkezî yönetim bütçesinin hazırlanması ve uygulanması esnasında dikkate alınır ve izlenir.

100. 5746 Sayılı Kanun ile 5520 Sayılı Kanun kapsamında sağlanan Ar-Ge teşvikleri arasındaki temel farklar nelerdir?

- 5746 Sayılı Kanun ile kurumlar vergisi açısından Ar-Ge indirimi, gelir vergisi stopajı teşviki, sigorta prim desteği ve damga vergisi istisnası gibi teşvikler sağlanmışken 5520 Sayılı Kanun ile yalnızca Ar-Ge indirimi teşviki sağlanmıştır.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge indirimi uygulaması 31.12.2023 tarihine kadar geçerli olmakla birlikte 5520 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge indirimi uygulamasında herhangi bir süre sınırlaması bulunmamaktadır.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre gelecek yıllara devreden Ar-Ge indirimi tutarları yeniden değerlendirilerek oranı ile endekslenebilmekte, ancak 5520 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge indirimi tutarı için endeksleme yapılmaması mümkün bulunmamaktadır.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre TÜBİTAK gibi kurumlar tarafından sağlanan hibe ve yardımların (nakit desteklerin) özel bir fon hesabına alınması ve 5 yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir hesaba nakledilmemesi veya işletmeden çekilmemesi gerekmektedir. Diğer taraftan, söz konusu hibe ve yardımlar 5520 Sayılı Kanun'a göre ticari kazancın bir unsuru olarak değerlendirilip gelir yazılacaktır.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre finansman giderleri Ar-Ge indirimi hesaplamasında dikkate alınmazken, 5520 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge indirimine konu edilebilmektedir.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre 500 ve üzerinde tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam eden Ar-Ge merkezlerinde ayrıca o yıl yapılan Ar-Ge harcamalarının bir önceki yıla göre artışının yarısı da ilave Ar-Ge indirimi olarak dikkate alınabilirken, 5520 Sayılı Kanun'da böyle bir uygulama yer almamaktadır.
- 5746 Sayılı Kanun'a göre Ar-Ge harcamalarının tamamı VUK'a göre aktifleştirilerek amortisman yoluyla kurum kayıtlarında gider olarak dikkate alınabilmektedir. Diğer taraftan, 5520 Sayılı Kanun'a göre sadece gayri maddi hakka yönelik olarak yapılan harcamaların (kanser ilacının bulunması vb.) aktifleştirilmesi zorunlu olup gayri maddi hakka yönelik olmayan harcamaların aktifleştirilmesi ihtiyaridir. Dolayısıyla söz konusu harcamalar kurum kayıtlarında doğrudan gider olarak dikkate alınabilecektir.